ڕێژەی لەدایکبوون و مردنی ئافرەت و پیاودا. ئەم دیاردەیە دەبێتە هۆی دروستکردنی جیاوازیی لە بونیادی سیستەمی خێزانی کلاسیکدا، واتە ئەو خێزانەی کە لەلایەن دوو هاوسەری یەکەم و منداڵەکانیانەوە دادەمەزرێ و دووبارە بەرهەمهێنانەوەشی لاواز دەبێت. بۆیە خێزانی تاکەئەندام و تاکباوان پەرە دەستێنێ و ئەمەش بەمانای ئەوەیە خێزانی باوکسالار ناتوانێت بەردەوامبێ لە خۆبەرهەمهێنانەوەی.

بەڵام گرنگترین نیشانە بۆ ئەو قەیرانە لە خێزانی باوکسالاردا بریتیە لە زیادبوونی سەربەخۆیی ئافرەتان لە ڕەفتاریاندا سەبارەت بە منداڵبوون. لەلایەکەوە، وەك کاستلز دەڵێت پەیوەندیی ئەو منداڵانەی کە لەدەرەوەی هاوسەرگیری لەدایکبوون لە زیادبووندایە و ئەمەش بەمانای ئەوەیە منداڵوەبەرهێنان بەردەوامە وەلێ لە دەرەوەی چوارچێوەی خێزانی تەقلیدی. لەلایەکی تریشەوە، ئافرەتان بەهۆی بەرزکردنەوەی ڕاددەی هووشیاری و ڕووبەڕووبوونەوەیان لەگەڵ کۆسپەکاندا، ژمارەی لەدایکبوونی منداڵەکانیان سنووردار دەکەن و تەنانەت وەبەرهێنانی یەکەمین منداڵی خۆشیان دوا دەخەن. ئەمە جگە لەوەی ژمارەیەکی ڕوو لە زیادبووی ئافرەتان تەنیا دەیانەوێ منداڵ بۆخۆیان و وەك حەزی خۆیان بۆ بوون بە دایك وەبەربهێنن و ئەرکی پەروەردەکردنیشی بەتەنیا بگرنە ئەستۆی خۆیان.

کاستلز لەو بڕوایەدایە ئەم نیشانانە یەکتری بەهێز دەکەن و بونیاد و بەهاکانی خێزانی باوکسالار، (لەوانەش ئەو بەهایانەی کە سیستەمی باوکسالاری بەهۆیانەوە ڕێگە بە دەرکەوتنی پەیوەندییە سۆزگەراکان و ژیانی هەستەوەری دەدات) دەخەنە ژێر پرسیارەوە، بەڵام ئەمە بەمانای ئەوە نییە خێزان کۆتایی پێدێت. هێندەی ئەوەی بەمانای کۆتاییهاتنی ئەو جۆرەیە لە خێزان کە تا ئێستا دەماننناسی. بۆیە "*ئەگەر ئەو پرۆسەیەی ئێستا لە سەرانسەری جیهاندا لە ئارادایە بەرفراوانتر ببێ، کە*

بە بڕوای من هەر واش دەبێ، خێزان بەو جۆرەی کە دەماننناسی لە هەندێ لە کۆمەڵگاکاندا دەگۆڕێ بۆ پاشماوەیەکی مێژوویی کە تەمەنێکی هێندەی نەماوە. لەو هەل و مەرجەشدا کۆی ژیانی ئێمە دەگۆڕێ، هەروەك چۆن لە ئێستاکەوە هەست بە تەکان و لەرزینی ئەو گۆڕانکارییەش دەکەین و جاری واش هەیە هاوڕێیە لەگەڵ دەرد و ئازاردا"[٨٦].

لایەنێکی دیکە کە کاستلز لە توێژینەوەکەیدا جەختی لەسەر دەکاتەوە، دەسەڵاتی بزوتنەوەی فیمینیزمە لە گۆڕینی پەیوەندییە تایبەتیی و سۆزدارییەکانی مرۆڤدا و دروستکردنی جێگرەوە بۆ پەیوەندییە باوەکانی نێوان نێر و مێ، وەکئەوەی لە کۆمەڵگای باوکسالاریدا ڕێگەی پێدەدرا. بۆ ڕوونکردنەوەی ئەم خاڵەش پێویستە بە خێرایی ئەوە بخەینە ڕوو کە مەبەستی کاستلز لە فیمینیزم چییە و ڕەهەندی جیهانیانەی ئەم بزاڤە لە کوێدا دەبینێتەوە.

ئەو فیمینیزمەی کاستلز لێیدەکۆڵێتەوە، مێژووی بزووتنەوەی ئافرەتان و فیمینیزمی بەرایی نییە، بەڵکو بریتیە لە فیمینیزمی هاوچەرخ کە لە کۆتایی شەستەکانی سەدەی بیستەمەوە سەرەتا لە ئەمەریکا و پاشانیش لە ئەوروپای سەرەتای حەفتاکانی هەمان سەدەدا گەیشتە لوتکەی گەشەکردنی خۆی و دواییش لە سەراپای جیهاندا بڵاوبۆوە[٨٧]. فیمینیزم لەلای کاستلز ئەو "*پەیمانەیە کە دەیەوێت کۆتایی بە دەسەڵاتی ڕەگەزی نێرینە بهێنێ*" و ئەو ڕابوونەیە کە جەوهەرەکەی بریتیە لە "*دووبارە پێناسەکردنەوەی ناسنامەی ئافرەتان*". ئەم بزاڤە

---

٨٦ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٠٠.

٨٧ هەمان سەرچاوە، ل: ٢١٧.

وەک کاستلز بەڵگەی بۆ دەهێنێتەوە، لە هەموو جیهاندا وەکو یەک کاریگەر نییە، لە وڵاتانی پێشکەوتووی وەک خۆرئاوای ئەوروپا، کەنەدا و ئوستورالیا بزاڤێکی ڕەنگاوڕەنگ و گشتگرەوەیە کە دزەی کردۆتە هەموو بەشەکانی کۆمەڵگاوە٨٨. لەکاتێکدا لە هەندێ وڵاتانی ئەوروپادا توانیویەتی بچێتە ناو دامودەزگاکانەوە و ببێتە تۆڕێکی پێکهاتوو لە چەندین ڕێکخراوی فیمینیستی کە لەگەڵ یەکتردا لە ململانێدان و خۆراک بە یەکتریش دەبەخشن٨٩. بارودۆخەکە لە وڵاتانی بلۆکی سۆسیالیستی پێشوو جیاوازە، چونکە لەو وڵاتانەدا جاران فیمینیزم بەهۆی بەرەنگاربوونەوەی لەگەڵ سیستەمی داخراوی تاک حیزبیدا، کاریگەر تر بوو، بەڵام بە دارمانی سیستەمی کۆمۆنیستی لەو وڵاتانەدا، ئەو هێزەی جارانی نەما و گۆڕا بۆ گرووپێکی ڕۆشنبیرانە کە لە ژێر کاریگەریی کولتووری ئەوروپادایە٩٠. لە وڵاتانی ئاسیا (ژاپۆن، کۆریا و چین و تایوان) بەهۆی ئامادەیی بڕیاردەرانەی باوکسالارییەوە، بزووتنەوەی فیمینیزم هێندە پەرەی نەسەندووە، بەڵام بێکاریگەریش نەبووە، بەتایبەتی لە گۆڕینی هەندێ یاسادا٩١.

بەڵام بارودۆخی بزاڤی فیمینیزم لە بەشێکی وڵاتانی جیهانی سێیەمدا، وەکئەوەی کاستلز دەیخاتە ڕوو "*بارودۆخێکی زۆر ئاڵۆز و لە ڕاستیدا پڕ*

٨٨ هەمان سەرچاوە ل: ٢٢٧.

٨٩ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٢٨.

٩٠ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٢٨– ٢٢٩.

٩١ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٢٩–٢٣٠

لە ناکۆکییە"، چونکە "*فیمینیزم هەتا ئێستاش لەو وڵاتانەدا وەک ڕەوتێکی سیاسی و ئایدیۆلۆژیی تایبەت بە دەستەیەکی بچکۆلەی ئافرەتانی ڕۆشنبیر و تایبەتمەند سنووردار کراوە*". ئەوە ڕاستە کە "*مێیینە بوون لەو وڵاتانەدا دابینکەری گرنگی ئافرەتان نییە و زۆربەی ژنانی سیاسیش لە چوارچێوەی سیاسەتی باوکسالارانەدا کار دەکەن، بەڵام نابێت کاریگەریی ئەوان وەک سەرمەشقێ بۆ گەنجەکان و هەروەها لە شکاندنی تابۆ کۆمەڵایەتیەکاندا، لەپێشچاو نەگرین*"٩٢.

ئەوەی کاستلز جەختی لەسەر دەکاتەوە، هەم ئەم ڕەنگاوڕەنگیی و فرەدەنگییەی بزاڤی فیمینیزم و هەم ئامادەیی ئەو بزاڤەیە لە زۆربەی هەرە زۆری کۆمەڵگاکاندا، کە ئەوەش ناسنامەیەکی جیهانیانەی پێبەخشیوە. بۆیە کاستلز دوای سەلماندنی جیهانیبوونی ئەم بزاڤە دەکەوێتە توێژینەوە لەو کاریگەرییەی فیمینیزم هەیەتی لە هەڵوەشاندنەوەی سیستەمی باوکسالاریدا. چونکە ئەو لەو بڕوایەدایە فرەدەنگی و لق و پۆپە زۆرەکانی فیمینیزم نەبۆتە هۆی لاوازکردنی ئەو کاریگەرییەی کە ئەم بزاڤە جیهانگرەوەیە هەیەتی بۆسەر سیستەمی باوکسالاری و خستنە ژێر پرسیاری زۆربەی ئەو یاسا و بەهایانەی ڕۆژگارێ وەک یاسا و بەهای بێ ئەڵتەرناتیڤ تەماشا دەکران و ڕوایەتییان پێدەدرا. هەر بۆ نموونە: "*فیمینیزمی کولتووری لە پێناوی بەرزکردنەوە و گەشەدان بە هووشیاری ئافرەتان و دووبارە سازدانەوەی ناسنامەی ئەواندا، لە هەوڵی دروستکردنی کۆمەڵگایەکی ئافرەتانەدایە. فیمینیزمی خودگەرایش لەسەر تایبەتمەندییە بەکەمنەگیراوەکانی ئافرەتان دێتە دەنگ و بانگەشە بۆ بەهاگەلێکی سەربەخۆ و باشتری*

٩٢ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٣٠_٢٣١.

ئافرەتانە دەكات. فیمینیزمی هاوڕەگەزیش (مێ و مێ) لە ڕێگەی تووڕدانی ناهاوڕەگەزییەوە(نێر و مێ)، مانای دابەشكردنی ڕەگەزیانەی بوون، كە هەم ژێرخانی ئافرەتبوون و هەم ژێرخانی پیاوبوونە، بێ بایەخ دەكات"٩٣.

كەواتە ئەو فرەناسنامەییەی بزاڤی فیمینیزم بۆ ئافرەتی وەدەست دەهێنێ دەبێتە هۆی پێناسەكردنەوەیەكی نوێ بۆ شێوە جۆربەجۆرەكانی بوون و ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی ئافرەتی ناو سیستەمی باوكسالاری، واتە ئەو ئافرەتەی ملكەچی و تەسلیم بوون ڕەسەنترین هۆكارن بۆ پێناسەكردنی ناسنامەكەی لە چوارچێوەی هەمان سیستەمدا، بگۆڕێن. گرنگترین دەستكەوتی فیمینیزم لە توێژینەوەكەی كاستلزدا ئەوەیە كە ئەم بزاڤە بە جۆرەها شێوە دابەشكردنی دوانەیی سیستەمی باوكسالاری بۆ (پیاو- ئافرەت)، وەكئەوەی لە دامەزراوە كۆمەڵایەتییەكان و هەڵسوكەوتە كۆمەڵایەتیەكاندا بەدیدەكرێ، تێكوپێك دەدات. یەكێك لەو دامەزراوانەی بەردەوام ئەركی بەرهەمهێنانەوەی دوانەی (پیاو ـ ئافرەت)ی كەوتۆتە سەر شان و پێشمەرجە بۆ هەبوونی پەیوەندییەكی ڕەوادارانەی دانپیانراو، بریتیە لە پێگەی (ژن و مێردایەتی) كە ناولێنانێكی باوكسالارانەیە بۆ پەیوەندیی نێوانمرۆیی و ژیانی هەستەوەریش خراوەتە چوارچێوەیەوە. بابزانین فیمینیزم لە خستنە ڕووەكەی مانوێل كاستیلزدا چۆن كاریكردووە بۆ كەمكردنەوەی پێگەی ژن و مێردایەتی و ژیانی هەستەوەری لە دەسەڵاتی باوكسالاری ڕزگار كردووە.

٩٣ هەر ئەو سەرچاوەیە، ل: ٢٤٤.

بەلای كاستلزەوە باوكسالاری پێویستی بە پەیوەندیی ناهاوڕەگەزی ناچاری هەیە. واتە یەكەی خێزان لە سیستەمی باوكسالاریدا بە پێویست دەبێت لە دوو ڕەگەزی جیاوازی نێر و مێ پێك بێت، چونكە "*شارستانیەت وەكئەوەی لە مێژوودا ناسراوە، لەسەر بنەمای یاساخەكان و سەركوتكردنی ڕەگەزی (جنسی)یەوە وەستاوە (..) كاتێ قۆناغە مێژووییەكان لە دەلاقە شاراوەكانی ئەزموونی مرۆییەوە تەماشا دەكەین، چاومان بە گەردەلوولێكی نەبڕاوە لە شەهوەت، سەركوتكردن، باڵاخوازی، دواكەوتوویی و سزا دەكەوێ كە زیاتر ڕوونكەرەوەی خولیا، كامەرانی و نائومێدیەكانی مرۆڤن*"٩٤. هەموو ئەم سیستەمە گونجاوەی دەسەڵاتیش پەیوەستە بە بازنەیەكی سستەوە كە بریتیە لە سەپاندنی ناچاریانەی پەیوەندیی ناهاوڕەگەزی (نێر و مێ). واتە ئەگەر ئەم بازنە سستە بپچڕێنرێت و پەیوەندیی هاوڕەگەزی (مێ و مێ و نێر و نێر) بخرێتە جێگەی، ئەوە كۆی سیستەمی دەسەڵاتی باوكسالاری دادەڕمێت و لەگەڵیشیدا پەیوەندییە هەستەوەرییەكان و فۆرمی خۆشەویستی دەگۆڕێن و ئەڤینداری بە شێوازێكی دی دەسەڵات دەگرێتەوە دەست. بۆیە بزووتنەوەكانی ئازادیی جنسی هەر بەتەنیا بزووتنەوەیەك نییە بۆ بەرگریكردن لە مافە سەرەتاییەكانی مرۆڤ لە پێناوی هەڵبژاردنی كەسی بەرامبەر و چۆنێتی دەربڕینی خۆشەویستی، "*بەڵكو ئەم بزووتنەوانە دەركەوتەیەكی بەهێزی ناسنامەی جنسی و لەگەڵیشیدا بەدیارخەری سیماكانی ئازادی جنسین. هەر لەبەر ئەمەشە كە ئەم بزووتنەوانە هەندێ لەو بونیادە هەزاران ساڵانەی كە كۆمەڵگا مرۆییەكانیان بەدرێژایی مێژوو*

٩٤ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٤٦.

لەسەر وەستاون: سەرکوتکردنی جنسی و پەیوەندیی ناچاریانەی ناهاوڕەگەزیی، دەخەنە ژێر پرسیارەوە"[٩٥].

کاستلز لە توێژینەوەکەیدا بەدوای ئەو سیما و تایبەتمەندیانەدا دەگەڕێ کە لە کۆمەڵگای هاوچەرخ و لە سیستەمێکی جیهانگرەوەدا، بوونەتە هۆی کەمکردنەوەی ڕۆڵی خێزان لە ئیدارەکردنی ژیانی سۆزگەرایانەی مرۆڤدا و ئەمەش بۆتە هۆی وەدیهاتنی جۆرێکی دی لە کەسایەتی (الشخصیە) بۆ تاکەکەس. چونکە بە بڕوای کاستلز لەبەشێکی زۆری ئەم جیهانەدا وەچە تازەکان پرۆسەی بەکۆمەڵایەتیبوون لە دەرەوەی نمونە تەقلیدییەکانی خێزانی باوکسالاری ئەزموون دەکەن. بۆیە پرۆسەی نوێی بەکۆمەڵایەتیبوون تا ڕاددەیەك نۆرمە جێگیرەکانی خێزانی باوکسالاری بێڕەنگ دەکەن و ڕەنگاوڕەنگییەك دەدەنە ڕۆڵەکانی ناو خێزان[٩٦]. بەو هۆیەشەوە کە خێزان و پەیوەندییە هەستەوەرییەکان بەو هۆکارانەی دەستنیشانکردنی بونیادیانەی سیستەمەکانی کەسایەتی دەژمێردرێن، ئەوە خستنە ژێر پرسیاری بونیادە باوەکانی خێزان و چوونە ناو پانتاییەکی نوێوە کە تیایدا کاروبارە هەستەوەرییەکان بە شێوەیەکی تاکەکەسیانە بەرنامەیان بۆ دادەنرێ، دەبێتە هۆی بەدیارکەوتنی جۆرەها سیما و کاراکتەری نوێ لە کەسایەتی مرۆڤدا. هەموو ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ لاوازبوونی سیستەمی باوکسالاری و دامەزراوەی خێزانی باوکسالار وەك ئەو دامەزراوەیەی کە سنووری لە بەردەم ڕەفتار و مەیلە سێکسییەکانی تاکەکەسدا دادەنا. کاستلز لە کۆتایی توێژینەوەکەیدا بە نیگەرانییەکی واقیعبینانەوە دەڕوانێتە ئاکامەکانی ئەم بارودۆخە و باس

٩٥ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٦٦.

٩٦ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٨٦.

لە چەندین نمونەی ئازاردەر لە ژیانی تایبەتی تاکەکەسدا دەکات کە لە ئەنجامی ئازادی سێکسییەوە دووچاریان دەبێ: ئاساییکردنی پەیوەندییە سێکسسەکان بەهۆی پیشاندانی فیلمی ڕووتەوە لەناو بەرنامەی ئاسایی تەلەفزیۆنەکاندا، پەرەسەندنی زەبروزەنگی بێموبالاتانە لە کۆمەڵگادا، کە ئەمانەش دواجار لە ڕێگەی شاراوەوە مەیلی سێکسیی جڵەو نەکراو و لادانە سێکسییەکانیان لێدەکەوێتەوە: " *ئازادبوون لە خێزان، تاکەکەس لەگەڵ ئەو دەروون پشێوییانەدا ڕووبەڕوو دەکاتەوە کە بەسەریدا سەپێنراون. هەڵاتن بەرەو ئازادی لە کۆمەڵگایەکی ئازاد و تۆڕچن (نێتۆرك)دا دەبێتە هۆی دەروون پشێوی تاکەکەسی و توندوتیژی کۆمەڵایەتی. ئەمەش تا ئەوکاتەی کە شێوەی تری پێکەوە ژیان و دەروەستیی هاوبەش دێتە دی، کە تیایدا ئافرەتان، پیاوان و منداڵان لە خێزانی یەکسانخواز و دووبارە گونجاودا کۆبکاتەوە، خێزانێك کە شایانی ئافرەتانی ئازاد، منداڵانی هووشیار و پیاوانی بگۆڕ بێت*"[٩٧].

٩٧ هەمان سەرچاوە، ل: ٢٨٨.

لوک فیری،
لەئایینی مەسیحییەوە بۆ مرۆڤباوەڕی:

دوای خستنە ڕووی بیروڕای هەندی لە کۆمەڵناسانی ئەڵمانی، بەریتانی و ئیسپانی/ئەمەریکی، نامەوێت ئەم باسە کۆتایی پێبهێنم بەبی ئەوەی ئاماژە بە چەند توێژەرێکی دی نەکەم، کە لە بۆچوونی ترەوە باسیان لە پەیوەندیی خۆشەویستی و ژیانی هەستەوەری کردووە و خزمەتێکی زۆر بە باسەکەی ئێمە دەکەن. ئەوانیش سێ بیرمەند و توێژەری فەرەنسین: لوك فیری، فرانسوا فۆرکیە و ڕینیێ نلی.

زۆرجار سەبارەت بە مرۆڤی پەرش و بڵاو و بێموبالات و بڵح، دەگوترێ: ئەوان هیچ شتێکیان بەلاوە پیرۆز نیە. نە خۆیان بۆ یەزدان و نە بۆ نیشتیمان و نە بۆ حاکم نادەن بە کوشت! بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا پانتاییەك هەیە کە پیرۆز تەماشای دەکەن و ئامادەن خۆیانی بۆ بکەن بە قوربانی، ئەویش پانتایی خۆشەویستیە.

لەوکاتەوە گۆتەی ئەڵمانی ڕۆمانی (ئازارەکانی ڤاڵتەر)ی نووسیوە، ژمارەیەکی زۆر لە گەنجان خۆیان لە پێناوی خۆشەویستیدا بەکوشتداوە، یاخود ناکامییان لە پەیوەندیی خۆشەویستیدا کوشتوونی. ئەمڕۆ شتێکی سەرسووڕهێنەرە گەر ببیستین فلانکەس لە ئەڤینداریدا دیقیکردووە، یان لەبەر نەگەیشتنی بە دڵدارەکەی، خۆی کوشتووە. وەلێ لەهەمان کاتیشدا ڕێزیان لێدەگرین و خەم بۆ ئەو کەسانە دەخۆین کە لەپێناوی خۆشەویستیدا لە گیانی خۆیان دەبوورن. ئەمەش لەبەر ئەوەیە لەو ڕاستییە تێگەیشتوین کە دەڵێت: ئەگەر ژیان مانایەکی هەبێت، ئەوە ئەو مانایە لە خۆشەویستییەوە دێت. خۆشەویستی ئەو پەیوەندیەیە کە مانا بە ژیان دەبەخشێت و ئەو کەسەش کە لەتاو خۆشەویستی خۆی بەخت دەکات، بەمانایەك خۆی بۆ ژیان بەختکردووە.

فەیلەسووفی کۆنسێرڤاتیڤی فەرەنسی لوك فیری٩٨، کتێبێکی بەناوی (*مرۆڤەخودا: یان مانای ژیان*)٩٩ نوسیوە کە لە بەشێکیدا باس لە (**ئایینی خۆشەویستی**) دەکات وەکو ئەو ئایینەی کە چاوەڕێدەکرێ جیهان ڕزگار بکا. کتێبەکەی فیری بەدەر لەوەی دەیەوێت لە چوارچێوەی مرۆڤدۆستییەکی میتافیزیکیانەدا، خۆی ئاشکرا نەکات، هەوڵێکی زۆریش دەدات وەڵامی ئەو پرسیارە بداتەوە کە پرسیارێکە تایبەت بە هزری مۆدێرن: *ئایا پێگەی مرۆڤ لە جیهانێکدا کە یەزدانی تێدا مردبێت، چییە؟*

فیری سەرەتا لەو گریمانەیەوە دەستپێدەکات کە بڵێت: پرسیار لە مانای ژیان و پرسیار لە پانتایی پیرۆز، دوو ڕووی یەك مەسەلەن و بەردەوامیش جەخت لەسەر ئەو ناکۆکە دەکاتەوە کە دەڵێت: خۆشەویستی مۆدێرن، واتە: خۆشەویستی ڕۆمانتیکی، تەنیا ئەو کاتە دەیتوانی سەرهەڵدات، کە مرۆڤ توانیبێتی ماڵئاوایی لە ئایینێك بکات، کە خۆشەویستی بەرز ڕادەگرت و دەیگوت: یەزدان بۆخۆی خۆشەویستیە١٠٠. بەم پێیەش ئەگەر خۆشەویستی سیمایەکی دیکەی

---

٩٨ سەبارەت بە لوك فیری بەکوردی وتارێك لەم کتێبەدا هەیە، بڕوانە:

- هاشم سالح: **فەلسەفە، ڕۆشنگەری، فێنتامنتالیزم**. وەرگێڕانی: شوان ئەحمەد، دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم، سلێمانی ٢٠٠٣، ل: ٤٠- ٥٠.

٩٩ Luc Ferry: **Menneskeguden**. Eller livets mening. Ovs. Anne Rasmussen, Munksgaard Rosintante, ١٩٩٧.

١٠٠ ئەم قسەیە لەسەر زاری (پاسکاڵ ١٦٢٣–١٦٦٢) ـەوە دووبارە دەکرێتەوە و لەم کتێبەدا نووسراوە: